

Đăk Lăk

Cuối tuần

NĂM THỨ NHẤT
SỐ: 95- Bộ mới
(Số cũ: 7984)
Ngày 19/10/2025

Tòa soạn: 23 Lê Duẩn, P. Buon Ma Thuột
Điện thoại: 0262.3852383 - Fax: 0262.3810451
Email: toasoan.baodaklak@gmail.com
www.baodaklak.vn

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH ĐẮK LẮK - TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH ĐẮK LẮK

ĐƯA NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ TỈNH LẦN THỨ I VÀO CUỘC SỐNG

"Sứ mệnh"

của thuyền độc mộc

Trang 4

Thuyền độc mộc của đồng bào M'Nông trên hồ Lắk. Ảnh: Hữu Hùng

**Phụ nữ bảo vệ môi trường
từ các mô hình khởi nghiệp xanh ▶ 2-3**

*Chuyện
chưa kể
về nhà dài
Êđê*

▶ 6

**Những bông hoa
của núi rừng ▶ 12**

CHUYỂN ĐỔI SỐ - nền tảng cho việc vận hành chính quyền hai cấp

Đỗ Lan

Tại Đắk Lắk, phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số không chỉ là định hướng mà đã trở thành phong trào lan tỏa trên địa bàn, tạo tiền đề vững chắc cho việc vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp.

Chuyển đổi số gắn với mô hình chính quyền hai cấp

Ngay sau hợp nhất đơn vị hành chính, Đắk Lắk bắt tay vào hiện thực hóa mục tiêu số hóa bộ máy quản lý nhà nước. Tỉnh đã thành lập Ban Chỉ đạo về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số (KH-CN, ĐMST và CDS), công bố Kế hoạch 01-KH/BCĐ của Ban Chỉ đạo tỉnh Đắk Lắk; ban hành nhiều chương trình hành động cụ thể hóa chủ trương, triển khai quyết liệt trên bốn trụ cột: hoàn thiện thể chế, phát triển hạ tầng, chuyển đổi số trong hệ thống chính trị và phát triển nguồn nhân lực; ra mắt bộ ứng dụng số phục vụ mô hình chính quyền địa phương hai cấp, bao gồm các ứng dụng AI bản quyền (VNPT hỗ trợ), trợ lý ảo Viettel, Dashboard điều hành và triển khai những ứng dụng, kết nối rộng rãi qua Zalo; triển khai sáng kiến "Mỗi xã, phường một KOL" để đưa sản vật, cảnh sắc địa phương lên không gian số và xây dựng kinh tế số cơ sở... Đây là kim chỉ nam để xây dựng một chính quyền phục vụ hiệu quả, sẵn

sàng đáp ứng mọi yêu cầu của mô hình chính quyền địa phương hai cấp.

Tại xã Cuôr Đăng, chuyển đổi số trở thành một trong những đột phá để nâng cao hiệu lực quản lý, hiệu quả hoạt động hành chính công, xây dựng chính quyền số. Ông Nguyễn Tiến Trường, Phó Chủ tịch UBND xã cho biết, trong công tác điều hành, xã đang tận dụng công nghệ số để hiện đại hóa hành chính, tập trung đẩy mạnh dịch vụ công trực tuyến, nâng cao trình độ, tác phong làm việc của cán bộ công chức, lấy sự hài lòng của người dân, doanh nghiệp làm thước đo. "Việc giải quyết TTHC trên địa bàn xã đã có nhiều chuyển biến tích cực, số lượng hồ sơ được nộp và xử lý trực tuyến ngày càng tăng. Trong quý 3 năm 2025, tỷ lệ hồ sơ trực tuyến toàn xã đạt trên 96%, tỷ lệ số hóa kết quả giải quyết TTHC của xã đạt 100%. Tỷ lệ hồ sơ giải quyết trước, đúng hạn cao đạt 99,9%", ông Nguyễn Tiến Trường nói.

Song song với đó, xã còn thúc đẩy công nghệ số vào sản xuất, kinh doanh, thanh toán trực tuyến không dùng

tiền mặt trong hoạt động hành chính công và phục vụ đời sống của người dân. Hiện số hồ sơ TTHC đã giải quyết sử dụng dịch vụ thanh toán trực tuyến trên địa bàn xã đạt 96,62%, có hơn 80% hộ kinh doanh tại trung tâm xã triển khai thanh toán điện tử qua mã QR, thuận tiện và thúc đẩy kinh tế số phát triển, trở thành điểm sáng của tỉnh trong giải quyết TTHC.

Theo các địa phương, việc vận hành bộ máy chính quyền mới tại tỉnh Đắk Lắk bước đầu ghi nhận kết quả tích cực. Hiện chỉ số phục vụ người dân, doanh nghiệp trong thực hiện TTHC của tỉnh đứng thứ 10/34 tỉnh, thành phố trong cả nước; tỷ lệ hài lòng về xử lý phản ánh, kiến nghị của người dân đạt 98%; tỷ lệ hài lòng trong tiếp nhận, giải quyết thủ tục hành chính (TTHC) đạt 90,88%; 100% TTHC

được công khai đầy đủ theo quy định.

Đột phá chuyển đổi số

Để tạo đột phá trong chuyển đổi số, thì việc xây dựng hạ tầng vững chắc và công dân số toàn diện được Đắk Lắk coi là "xương sống" bảo đảm khả năng tiếp cận và sử dụng dịch vụ số của người dân. Đến nay, 100% thôn, buôn có kết nối băng rộng di động và 99,9% dân số được phủ sóng di động 4G, tỷ lệ phủ sóng 5G đạt 26%. Đặc biệt, 100% thôn, buôn được phủ băng rộng cố định cáp quang. Tỉnh cũng đã triển khai 100% chữ ký số công vụ cho các cơ quan Đảng.

Đắk Lắk đặt mục tiêu đến hết năm 2025, tỷ lệ phủ sóng 5G trên địa bàn đạt trên 60%; tỷ lệ người sử dụng có khả năng truy cập băng rộng cố định với tốc độ trên 01 Gbps/s đạt trên

60%; xây dựng Trung tâm An ninh mạng cấp tỉnh, dân số trưởng thành tiếp cận dịch vụ số trong y tế, giáo dục, bảo hiểm, giao thông đạt hơn 80%...

Để đạt mục tiêu trên, đồng chí Bùi Thanh Toàn, Ủy viên Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Giám đốc Sở KH-CN nêu quyết tâm: "Chúng tôi sẽ đẩy mạnh xây dựng và vận hành hiệu quả hệ thống giám sát trực tuyến, ứng dụng "Đắk Lắk số" phục vụ người dân; đồng thời hoàn thiện hạ tầng số, mở rộng vùng phủ sóng 5G. Cùng với đó là Đề án "Mỗi xã, phường một KOL" nhằm đưa sản vật và cảnh sắc Đắk Lắk lên không gian số, hướng tới mục tiêu đến năm 2030, kinh tế số chiếm 30% GRDP. Bên cạnh đó, tỉnh cũng chú trọng đào tạo kỹ năng số cho cán bộ và người dân, bảo đảm chuyển đổi số thực chất, hiệu quả".

VNPT Đắk Lắk giới thiệu các ứng dụng số phục vụ chính quyền địa phương hai cấp. Ảnh: Đ. Lan

Phụ nữ bảo vệ môi trường từ các mô hình khởi nghiệp xanh

Phạm Thùy

Từ ý thức bảo vệ môi trường, nhiều hội viên phụ nữ trên địa bàn tỉnh đã khởi xướng các mô hình khởi nghiệp xanh, vừa bảo vệ môi trường, vừa tạo sinh kế ổn định cho gia đình. Đây là hướng đi thiết thực, khẳng định vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế xanh.

Lan tỏa lối sống xanh

Tại phường Tuy Hòa, mô hình "Phụ nữ tái chế chất thải hữu cơ

thành nước tẩy rửa sinh học" được triển khai từ năm 2019. Tận dụng vỏ cam, vỏ bưởi sau khi ép nước, hội viên phụ nữ tiến hành ủ, lên men cho ra sản phẩm nước rửa chén an toàn, thân thiện môi trường. Mỗi tháng, mô hình sản xuất 900 - 1.000 lít, tạo việc làm cho 12 phụ nữ với thu nhập trung bình 3 triệu đồng/người. Không chỉ giảm rác thải, mô hình còn gắn với kinh tế tuần hoàn, nâng cao đời sống hội viên và tạo ra sản phẩm xanh cho người tiêu dùng.

Chị Nguyễn Thị Ánh Hồng, Chủ nhiệm CLB Phụ nữ khởi nghiệp phường Tuy Hòa, cho

Những chiếc túi được may tỉ mỉ để cho ra những sản phẩm đẹp.
Ảnh: Nguyễn Thanh

Nỗ lực vì mục tiêu PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP

Khả Lê

Năm 2025, Đắk Lắk đặt mục tiêu phát triển thêm 3.688 doanh nghiệp (DN) mới. Để hiện thực hóa mục tiêu này, tỉnh đã triển khai nhiều giải pháp nhằm đồng hành và đổi mới trong công tác hỗ trợ DN.

Tích cực đồng hành

Để thúc đẩy cộng đồng DN phát triển, thời gian qua, Đắk Lắk đã triển khai đồng bộ nhiều giải pháp. Trong đó, tỉnh tập trung vào cải thiện môi trường kinh doanh, thường xuyên rà soát và tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc cho DN và nhà đầu tư trong quá trình sản xuất, kinh doanh cũng như triển khai dự án. Song song với đó, các sở, ngành của tỉnh đã đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, rút ngắn thời gian xử lý hồ sơ, đặc biệt là đăng ký DN. Đồng thời hỗ trợ 100% DN nộp hồ sơ qua mạng điện tử để tiết kiệm thời gian và chi phí khi gia nhập thị trường.

Về chính sách thuế và đất đai, các ngành chức năng của tỉnh đã tích cực tuyên truyền, hướng dẫn để DN nắm rõ quy định mới, kịp thời giải quyết khó khăn, hỗ trợ giảm tiền thuê đất, tạo thêm nguồn lực cho DN. Ngoài ra, các quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất cũng được công khai minh bạch để DN thuận lợi tiếp cận.

Bên cạnh những giải pháp trên, thời gian qua, tỉnh còn quan tâm đến công tác đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Nhiều chương trình đào tạo kiến thức về quản trị DN, quản trị nhân sự, khởi sự kinh doanh đã được tổ chức để đáp ứng yêu cầu của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0. Không những

Sản xuất cà phê tại Công ty TNHH Thương mại Phúc Minh. Ảnh: K. Lê

thế, để nâng cao năng lực cạnh tranh, tỉnh đã hỗ trợ DN xây dựng thương hiệu, kết nối tiêu thụ sản phẩm, phát triển thương mại điện tử, dịch vụ logistics. Tỉnh cũng khuyến khích DN nhỏ và vừa tham gia liên kết, mở rộng thị trường và hội nhập quốc tế.

Theo Phó Chủ tịch Hiệp hội DN tỉnh Đắk Lắk Phạm Đông Thanh, để hỗ trợ các DN trên địa bàn, hiệp hội đã triển khai các hoạt động hỗ trợ DN bằng cách tổng hợp ý kiến, kiến nghị của DN để tham mưu, đề xuất cho tỉnh. Đồng thời đẩy mạnh các hoạt động hỗ trợ pháp lý cho DN, giúp họ giải quyết các vấn đề pháp lý phát sinh trong quá trình hoạt động sản xuất kinh doanh. Bên cạnh đó, đại diện hiệp hội còn tham dự các hội nghị, cuộc họp với lãnh đạo tỉnh và các sở, ban ngành. Qua đó lắng nghe, trao đổi và giải đáp các thắc mắc, đề xuất của DN.

Nhờ thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp nên công tác phát triển DN trong những tháng đầu năm 2025 đạt được kết quả khả quan. Minh chứng là từ đầu năm đến nay, trên địa bàn tỉnh có 2.250 DN thành lập mới (bằng 61% kế hoạch, tăng 57% so với cùng kỳ năm 2024), với tổng số vốn đăng ký 26.630 tỷ đồng (101% kế hoạch). Bên cạnh đó, thời gian này cũng có 530 DN tạm ngừng đã quay trở lại hoạt động kinh doanh (tăng 71% so với cùng kỳ năm 2024). Những con số trên đã thể hiện sự nỗ lực đồng hành, hỗ trợ DN của các cấp, ngành đã và đang phát huy tác dụng rõ nét.

Vẫn còn nhiều thử thách

Dù số lượng DN đăng ký thành lập mới thời gian qua khá cao, nhưng số lượng ngừng hoạt động, giải thể cũng không nhỏ. Đích đến đã xác định nhưng phía

trước vẫn còn cả chặng đường nhiều thử thách. Theo kế hoạch đề ra, trong năm 2025, toàn tỉnh có 3.688 DN thành lập mới. Như vậy, để đạt được mục tiêu này, từ nay đến hết năm cần phải có thêm gần 1.438 DN được thành lập mới. Đây là một thách thức rất lớn bởi trong thời gian qua, tỷ lệ DN rút lui khỏi thị trường thường ở mức khá cao, thậm chí có thời gian còn xấp xỉ số DN thành lập mới.

Nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên là do biến động của nền kinh tế thế giới và thể chế, chính sách vẫn còn nhiều điểm chưa đồng bộ, chồng chéo. Trong khi đó, DN tư nhân, đặc biệt là DN nhỏ và vừa, còn khó tiếp cận vốn, thiếu tài sản thế chấp. Khả năng đầu

tư vào công nghệ, nghiên cứu phát triển còn hạn chế. Nguồn nhân lực, nhất là đội ngũ quản trị cấp cao, chưa đáp ứng được yêu cầu hội nhập. Hơn nữa, hiện nay cơ chế cạnh tranh chưa thật sự bình đẳng, nhiều DN tư nhân vẫn gặp bất lợi khi tiếp cận nguồn lực. Chi phí không chính thức còn tồn tại, thông tin thị trường chưa thật sự minh bạch...

Phó Giám đốc Sở Tài chính Nguyễn Hoàng Phúc cho biết, để vượt qua những thách thức, phấn đấu đạt được chỉ tiêu về phát triển DN, trong thời gian tới, tỉnh sẽ tiếp tục cải cách mạnh mẽ thủ tục hành chính, ứng dụng chuyển đổi số để rút ngắn thời gian, giảm chi phí cho DN, đặc biệt là trong các lĩnh vực đất đai, đầu tư, thuế, hải quan hay bảo hiểm. Tỉnh cũng hướng đến cung cấp dịch vụ công cho DN mà không bị giới hạn bởi địa giới hành chính. Cùng với đó là tập trung hoàn thiện môi trường đầu tư, phát triển hạ tầng khu - cụm công nghiệp, giao thông, logistics. Đồng thời hình thành hệ sinh thái khởi nghiệp, hỗ trợ DN nhỏ và vừa; tạo điều kiện thuận lợi hơn trong việc tiếp cận vốn tín dụng ưu đãi, các gói hỗ trợ về thuế, phí và công khai minh bạch trong quy hoạch, sử dụng đất.

Hy vọng cùng với các giải pháp từ phía chính quyền và chiến lược từ chính DN như xây dựng kế hoạch kinh doanh bài bản, đầu tư vào marketing, đào tạo nhân lực và đẩy mạnh chuyển đổi số sẽ tạo điều kiện thuận lợi nhất cho DN phát triển bền vững. Từ đó, tạo đà mạnh mẽ cho việc thành lập mới các DN, góp phần thực hiện mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

biết: “Đến nay, sản phẩm được chứng nhận đạt OCOP 3 sao và đạt nhiều giải thưởng về phụ nữ khởi nghiệp, trong đó có giải khuyến khích toàn quốc. Mô hình mong muốn mở rộng quy mô, tiếp cận thêm khách hàng. Từ đây cũng khuyến khích mọi người sử dụng sản phẩm thiên nhiên, góp phần bảo vệ sức khỏe và môi trường”.

Cũng với tinh thần đó, hội viên phụ nữ khu phố Phú Lâm 1 (phường Phú Yên) triển khai mô hình “Túi lưới giảm nhựa”, góp phần hạn chế rác thải nhựa ra môi trường biển. Những cuộn lưới đánh cá của ngư dân bị hỏng được chị em tận dụng, tái chế thành túi lưới bền, đẹp và hữu ích. Mô hình tạo việc làm ổn định cho hơn 15 phụ nữ với thu nhập khoảng 5 triệu đồng/tháng. Để khuyến khích ngư dân hạn chế xả rác và hình thành thói quen phân loại

khí đánh bắt, mô hình cũng đã hỗ trợ túi lưới treo sau boong tàu để thu gom rác đưa về bờ.

Bà Nguyễn Thị Lệ, Chủ nhiệm mô hình, chia sẻ: “Từ nguồn vốn tín chấp ban đầu vài chục triệu đồng, đến nay vốn huy động tăng lên cả trăm triệu. Mô hình đã có khách hàng ở nhiều tỉnh, tạo công ăn việc làm liên tục cho chị em phụ nữ. Từ lợi nhuận, chi hội thường xuyên hỗ trợ học sinh nghèo và nhận đỡ đầu trẻ mồ côi”.

Theo bà Lê Thị Thùy Dâng, Chủ tịch Hội LHPN phường Phú Yên, mô hình “Túi lưới giảm nhựa” ra đời với sứ mệnh lan tỏa lối sống và tiêu dùng xanh, giảm phát thải nhựa, bảo vệ môi trường và đại dương; góp phần thay đổi thói quen xả rác của ngư dân, hướng đến mục tiêu giảm khí nhà kính.

Hướng đi bền vững cho phụ nữ

Không chỉ dừng ở những mô hình cụ thể, phong trào khởi nghiệp xanh của phụ nữ Đắk Lắk đang lan tỏa mạnh mẽ, góp phần hình thành thói quen sống thân thiện với môi trường.

Từ thực tế cơ sở, bà Lê Thị Thùy Dâng cho biết thêm: “Hội khuyến khích các chị em trong hội nhân rộng các mô hình, vừa tạo việc làm, tăng thu nhập, vừa giúp hình thành ý thức phân loại rác, tiết kiệm và tái sử dụng nguyên liệu trong sinh hoạt hằng ngày”.

Phó Chủ tịch Hội LHPN tỉnh Võ Thị Ngọc đánh giá: “Thời gian qua, công tác bảo vệ môi trường được các cấp hội đặc biệt quan tâm. Năm 2025, hội đã phát động phong trào “Mỗi cấp hội một công trình bảo vệ môi

trường”, gắn với mô hình phân loại, xử lý rác tại nguồn; vận động, kết nối các nguồn lực hỗ trợ xây dựng mô hình ở cơ sở. Những mô hình hay, hiệu quả của các địa phương tiếp tục được đầu tư nhân rộng”.

Đặc biệt, để chào mừng đại hội đảng các cấp, các ngày lễ lớn năm 2025 và kỷ niệm 95 năm Ngày thành lập Hội LHPN Việt Nam (20/10/1930 - 20/10/2025), các cấp hội phụ nữ trong tỉnh đang triển khai đợt thi đua đặc biệt “115 công trình, phần việc vì một Đắk Lắk xanh - sạch - đẹp”. Hoạt động này tạo phong trào thi đua sôi nổi, lan tỏa tinh thần hành động vì môi trường trong hội viên, góp phần xây dựng hình ảnh người phụ nữ Đắk Lắk năng động, sáng tạo và trách nhiệm với cộng đồng.

Chiếc thuyền độc mộc trăm tuổi được truyền từ đời này đến đời khác của gia đình ông Y Chông Buôn Dap. Ảnh: H. Tuyết

Từ vật dụng quen thuộc gắn bó với đời sống sản xuất và sinh hoạt của người M'Nông quanh hồ Lắk, thuyền độc mộc nay mang một sứ mệnh mới, trở thành sản phẩm du lịch độc đáo, đưa du khách khám phá vẻ đẹp của vùng đất này.

Chiếc thuyền trăm tuổi

Tại các buôn làng ven hồ Lắk, hình ảnh những chiếc thuyền độc mộc đã trở thành biểu tượng văn hóa không thể thiếu. Khu vực này hiện có khoảng 25 chiếc thuyền độc mộc, thuộc sở hữu của 21 hộ dân. Mỗi chiếc thuyền không chỉ là

một phương tiện, mà còn là một minh chứng sống động cho lịch sử và văn hóa của đồng bào M'Nông.

Nổi bật trong số đó là thuyền của ông Y Chông Buôn Dap (SN 1962), ở buôn Jun, xã Liên Sơn Lắk. Theo người dân địa phương, đây là chiếc thuyền có tuổi đời lâu năm nhất ở khu vực hồ Lắk. Chiếc thuyền đã được truyền qua ba thế hệ của gia đình ông Y Chông. Ông tự hào kể: “Chiếc thuyền này có từ đời ông bà làm của hồi môn cho bố mẹ vợ, rồi đến đời vợ chồng tôi là thế hệ thứ ba thừa kế. Chiếc thuyền đã gắn bó với gia đình tôi trong sinh hoạt, sản xuất và những chuyến mưu

sinh trên mặt hồ”. Theo ông, ngày xưa vùng đất quanh hồ Lắk như một ốc đảo, giao thông chủ yếu bằng đường thủy. Thời đó, hầu như nhà nào trong các buôn làng M'Nông cũng sở hữu một chiếc thuyền độc mộc. Chiếc thuyền đã gắn bó mật thiết với đời sống sinh hoạt, sản xuất, chứng kiến biết bao niềm vui, nỗi buồn của người dân mưu sinh trên mặt hồ rộng lớn. Giá trị của một chiếc thuyền độc mộc ngày xưa rất lớn, phải đổi bằng hai con trâu lớn mới có được.

Quá trình làm ra một chiếc thuyền độc mộc có độ bền và khả năng thăng bằng trên mặt nước đòi hỏi sự chuẩn bị và thực hiện vô cùng tỉ mỉ, công phu. Buôn làng phải chọn những người đàn ông khỏe mạnh nhất vào sâu trong rừng để tìm loại gỗ sao, có thân to và thẳng. Trước khi hạ gỗ, họ phải tổ chức lễ cúng thần rừng, thần núi và thần gỗ để xin phép, thể hiện sự tôn trọng với thiên nhiên. Quá trình đục thuyền được làm hoàn toàn bằng phương thức thủ công. Không có bản vẽ thiết kế hay công cụ hiện đại, bằng sự khéo léo và kinh nghiệm truyền đời, các “nghệ nhân” đã tạo ra những chiếc thuyền độc đáo. Khi hoàn thiện, chiếc thuyền sẽ được kéo về nhà bằng sức voi trong nhiều giờ đồng hồ.

Hơn cả một phương tiện mưu sinh

Trong quá khứ, thuyền độc mộc được bà con dùng chở lúa, chở củi, và là phương tiện chính để đánh bắt thủy sản, bảo đảm nguồn sống cho gia đình. Ngày nay, khi các phương tiện cơ giới dần thay thế, chức năng chuyên chở hàng hóa của thuyền độc mộc không còn phù hợp. Tuy nhiên, thay vì bị lãng quên, chiếc thuyền đã khoác lên mình một sứ mệnh mới - trở thành sản phẩm du lịch độc đáo, phục vụ du khách khám phá vẻ đẹp của hồ Lắk.

Ở tuổi 63, ông Y Chông vẫn giữ thói quen chèo thuyền ra hồ đánh cá để cải thiện bữa ăn gia đình. Nhưng khi có khách du lịch tìm đến, ông lại vui vẻ nhận lời chở khách tham quan. Tuy phí dịch vụ không cao, nhưng mỗi chuyến đi là một dịp để ông kể cho du khách nghe về bề dày văn hóa của những buôn làng cổ ven hồ như buôn Jun, buôn Lê, buôn M'liêng. “Tôi cảm thấy rất vui vì có thể chia sẻ những câu chuyện về truyền thống của dân tộc mình cho du khách”, ông Y Chông tâm sự.

Gia đình ông Y Plu Êung (thường gọi là Ama Doanh), ở buôn Jun, xã Liên Sơn Lắk cũng đang sở hữu một chiếc thuyền độc mộc đã hơn 50 năm tuổi. Chiếc thuyền này dài 9 mét, rộng gần 1 mét, được làm từ gỗ sao và cũng được đổi bằng hai con trâu

độc ngày trước. Ama Doanh kể rằng, trước đây thuyền độc mộc được dùng để chở lúa, phân bón, phục vụ sản xuất. Ngày nay, khi du lịch phát triển, chiếc thuyền này được sử dụng để chở khách du lịch tham quan hồ.

“May mắn được ở gần hồ Lắk nên những năm gần đây, dịch vụ vận chuyển khách tham quan hồ cũng nhộn nhịp hơn. Vào những dịp cao điểm, có ngày tôi nhận được 5 chuyến chở khách, mỗi chuyến khoảng 100.000 đồng”, Ama Doanh tiết lộ. Mặc dù hiện tại hồ Lắk có nhiều loại hình dịch vụ khác như thuyền máy, ca-nô, nhưng vẫn có những du khách thích sự nhẹ nhàng và thiên về trải nghiệm nên họ lựa chọn thuyền độc mộc. Những lúc vắng khách, ông lại chèo thuyền ra hồ, thả lưới, bắt cá về cải thiện bữa ăn gia đình.

Già làng Y Nở Buôn Dap, buôn Jun, xã Liên Sơn Lắk bộc bạch, những chiếc thuyền độc mộc không chỉ là phương tiện di chuyển mà còn là một phần hồn của buôn làng ven hồ Lắk. Thuyền độc mộc gắn với hoạt động du lịch không chỉ mang lại thu nhập cho người dân mà còn giúp bảo tồn và quảng bá những giá trị văn hóa độc đáo của đồng bào M'Nông đến với du khách. Vì vậy, với vai trò già làng, ông luôn dặn dò bà con trong buôn bảo quản, giữ gìn hình ảnh bình dị của thuyền độc mộc để truyền lại cho các thế hệ mai sau.

“SỨ MỆNH” CỦA THUYỀN ĐỘC MỘC

Hoàng Tuyết

Thuyền độc mộc chở khách du lịch khám phá hồ Lắk. Ảnh: Tuấn Ninh

Ông Đinh Rươl và thanh gươm cụ Mết truyền lại. Ảnh: N. Tấn

Huyền thoại

MỘT ANH HÙNG (*)

Ngọc Tấn

Kỳ cuối: Nguyễn “làm một thanh củi”

Tập kết ra Bắc, Đinh Môn lại xin quay về buôn làng đánh giặc. Ông nguyện với Bác Hồ sẽ làm một thanh củi cháy hết mình vì cách mạng...

Năm 1954, Đinh Môn cùng con trai Đinh Rươl, bấy giờ mới 3 tuổi tập kết ra Bắc.

Được giao làm Hội trưởng Hội đồng dân tộc Xã Đăng, Dê - Triêng nhưng chỉ đến tháng 4/1959 thì Đinh Môn nằng nặc xin về quê chiến đấu. Cuộc sống phố phường không hợp và cái chết của người vợ đã khiến ông cảm thấy cô đơn. Tổ chức không đồng ý, ông lên gặp Bác Hồ để xin. Sở Bác không đồng ý, ông nhờ Anh hùng Núp cùng đi để... xin giúp.

Hôm đó Đinh Môn được Bác Hồ mời cơm. Mở đầu câu chuyện, Bác hỏi: “Chắc chú nhớ miền Nam lắm phải không?”.

Ông “dạ”. Bác trầm ngâm một lúc rồi nói: “Bác cũng nhớ miền Nam”.

Rồi Người hỏi: “Chú

xin về quê đánh Mỹ, gian khổ ác liệt sẽ gặp nhiều lần đánh Pháp, chú nghĩ sao?”. Đinh Môn thưa: “Gian khổ, hy sinh mấy cũng không sợ nhưng chỉ e Mỹ mạnh, vũ khí tối tân quá, không biết có đánh được nó như Pháp không?”.

Bác Hồ cười. Người lấy chiếc bát ăn cơm trên bàn đập chiếc đĩa lên, chum mấy chiếc đĩa xung quanh, nói: “Đây, Bác nói thế này để chú dễ hiểu: Hiện giờ đồng bào miền Nam ta ví như chiếc bát đựng nước này. Để quốc Mỹ như chiếc đĩa. Các chú là cán bộ ví như thanh củi. Củi cháy thì nước sôi, chiếc đĩa sẽ lật nhào. Muốn nước sôi mau, củi phải tốt, phải cháy hết mình. Đứng không nào?”.

Lời Bác giản dị mà mở ra trong đầu ông một khoảng

sáng. Ông đứng lên rần ròi: “Thưa Bác, được trở lại quê hương chiến đấu, cháu hứa sẽ làm một thanh củi cháy hết mình để nổi nước cách mạng mau sôi!”.

Trở lại miền Nam. Đi bộ ròng rã 3 tháng dọc Trường Sơn, Đinh Môn mới về được Đắk Glei. Cơ sở cách mạng bị địch phá vỡ hết, ông phải gầy dựng lại từ đầu. Để giữ bí mật, Đinh Môn đổi tên là A Mết.

Làm Bí thư xã Xếp 1 năm, A Mết được rút lên làm Huyện đội trưởng huyện 30 (sau này là huyện Đắk Glei, tỉnh Kon Tum cũ). Mở đầu chiến công chống Mỹ của ông là chỉ huy trận đánh đồn Đắk Pét thắng lớn, bắt sống 50 ngục binh, thu hơn 50 súng. Ấn ngữ con đường 14B thông sang Quảng Nam, mất Đắk

Pét cũng có nghĩa là mất sự kiểm soát vùng chiến lược Bắc Kon Tum, địch cố giữ cho bằng được. Từ trận mở đầu này cho đến năm 1972, để nhỏ được cái gai Đắk Pét, A Mết đã chỉ huy đánh cả bảy 7 lần. Nếu kể thêm thời kháng Pháp, A Mết đã nhập trận không dưới 10 lần. Sau này A Mết nói rằng Đắk Pét là một món nợ lớn nhất nhưng cũng “thú vị” nhất đời ông!

Năm 1968, A Mết được giao làm Chủ tịch huyện 30. Hình ảnh A Mết được lưu giữ trong thời kỳ này là một ông Chủ tịch huyện... không biết chữ, cũng đốt đuốc tham gia làm rẫy ban đêm với bà con, cũng ăn bắp, củ mì để dành gạo nuôi bộ đội. Vận động dân chẳng lý luận to tát cao siêu gì, vậy mà mỗi lời ông là mỗi mệnh lệnh vô điều

kiện trong lòng họ.

Cuộc đời thật của A Mết giai đoạn này đã được nhà văn Nguyễn Ngọc xây dựng nên nhân vật cụ Mết trong tác phẩm “Rừng xà nu” nổi tiếng.

Chức vụ cuối cùng A Mết đảm nhận là Chủ tịch Mặt trận huyện Đắk Glei. Nghi hưu năm 1980, quãng thời gian cuối đời ông sống với vợ chồng con trai ở thị trấn Đắk Glei...

Đường đánh giặc của A Mết vinh quang là vậy nhưng việc đề nghị phong Anh hùng cho ông lần đầu không được duyệt. Dù vậy A Mết vẫn sống vui vẻ, thanh thản. Sau trận ốm kéo dài khoảng một tháng, năm 2000 ông mất. Giữ đúng lời hứa với Bác Hồ nguyện làm một thanh củi cháy đến tận cùng, ông lui đi trong thanh thản. Đến năm 2012, A Mết được truy tặng danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân. “Cả cuộc đời theo cách mạng, tài sản duy nhất ông để lại cho con cháu là một thanh kiếm”, ông Đinh Rươl - con trai cụ A Mết kể. Nó là vật bất ly thân trong suốt cuộc đời vào sinh ra tử của ông.

Nghe tôi ngờ ý muốn xem thanh kiếm, Đinh Rươl lên gác mang xuống. Đây là một thanh kiếm lưỡi dài gần 1 m, cán bịt đồng. Ông Rươl cho hay thanh kiếm này cụ Mết đã rèn nó từ khi là một thủ lĩnh của phong trào “Nước xu” rồi từ đó theo ông đi suốt cuộc đời...

Tôi nâng thanh kiếm lên tay và cảm giác sức nặng của nó. Sức nặng của núi nước, của con người Tây Nguyên ngàn năm bất khuất dồn về...

(*) Xem từ số báo ra ngày 5/10/2025

Con cháu cụ Mết ở làng Xếp Nghét. Ảnh: N. Tấn

Chuyện chưa kể về nhà dài Êđê

Linh Nga Niê kdam

Sử thi Êđê kể rằng: “Nhà của HNhi, HBhi dài như một tiếng chiêng ngân”, hay “nhà dài một hơi ngựa chạy”. Không biết có đúng thế không nhưng cứ nhìn những tấm hình tư liệu về một buôn Êđê xưa, bạn sẽ thấy những ngôi nhà dài ấy.

Những năm 1980, tại buôn Akô Siêr (TP. Buôn Ma Thuột cũ) vẫn còn tọa lạc ngôi nhà dài của tù trưởng Ama Thuột. Ngôi nhà dài suốt từ gần cuối đường Hùng Vương ra tới đầu Nguyễn Tất Thành hiện nay, với những tài sản quý giá, trong đó có chiếc ghế kpan độc mộc to lớn, còn ghi rõ làm năm 1840.

Đập vào mắt du khách trước tiên là mái tranh (*hlang*) với hai đầu hồi nhọn nhô ra phía sân hiên trước và sau nhà. Mái thường lợp rất dày, đủ sức chịu đựng mùa mưa liên miên 6 tháng ở Tây Nguyên suốt hàng chục năm. Lợp bằng cách đưa từng bó tranh to lên mái, thợ sẽ nắm từng nắm vừa lòng bàn tay, bẻ gập đầu gốc dặt quặp xuống hệ thống các thanh tre buộc suốt chiều ngang mái nhà. Dột ở đâu, người ta gỡ tranh tại đó ra dặm lại, khiến trên mái nhà có những khoảng tranh mới cũ khác nhau, nhìn vui mắt. Cách lợp này khác với cách kết tranh thành từng tấm rồi lợp lên như của các tộc người Tây Nguyên chung. Cửa vào nhà dài Êđê ở hai đầu hồi. Cửa trước có hai cầu thang ngày nay thường được coi là cầu thang đục và cái, có 7 bậc; cầu thang cái có hai núm vú và vắng trắng khuyết hoặc hình tượng con rùa, biểu trưng cho mẫu hệ phồn thực đặt bên phải, cầu thang đục đặt bên trái. Cầu thang trước nhà dài thường chỉ dành cho đàn ông và cho khách; phụ nữ đi cầu thang ở phía cuối nhà.

Trong một buôn, các nhà dài dựng dọc theo con đường ra bến nước; mỗi căn nhà đều dựng theo hướng Đông - Tây để đón ánh nắng mặt trời.

Một căn nhà sàn Êđê, J'rai có chiều dài thường từ 25 - 50 m. Trong những ngôi nhà thông thường, hệ thống cột gồm 8 - 12 cây gỗ (*ana*) lớn chạy song song hai bên lòng nhà. Đồng bộ với các cột (*kmeh sang*) là hai cây xà nhà (*êyông sang*) dài cũng suốt chiều dọc của căn nhà. Cột, xà ràng khít vào nhau bằng mộng. Cái sự giời của các nghệ nhân dựng nhà Tây Nguyên là không hề dùng đến bất cứ một chiếc đinh hay đoạn dây kẽm nào; khi có chỗ cần buộc sử dụng dây mây với kiểu cách như một hình thức hoa văn.

Không gian nhà dài theo chiều dọc sẽ được chia thành các gian buồng cho gia đình các cô con gái. Hành lang suốt nhà dài là các bếp lửa gia đình nhỏ. Từ phía cửa sau, bên trái là bếp lửa chính, bên phải là chỗ ngủ của ông bà hoặc cha mẹ. Tiếp tới phòng ngủ của con gái lớn rồi những người con gái khác. Khi có một cô con gái cưới chồng, nhà sẽ được nối thêm một căn để đôi vợ chồng mới có một không gian riêng. Vì thế mà căn nhà cứ dài thêm ra.

Theo chiều ngang, nhà được chia làm hai gian chính: gian đình gar giới hạn từ cột kmeh ra của có ghế kpan để đàn chiêng ngồi trình tấu đặt bên trái, chiếc phản gỗ giường ngủ của ông chủ (Jhưng) đặt ngang cạnh bếp lửa. Giường ngủ của khách đặt sát vách bên phải. Gian đình ôk chỉ dành riêng cho hoạt động của gia đình, khách không nên bước vào.

Ở phía đầu hồi cửa chính, có bếp lửa chỉ

Nhà sàn Êđê ở buôn Tong Jú (phường Ea Kao). Ảnh: L. Nga

dành để tiếp khách. Bếp khi không cần đun nấu, vẫn có những cục than hồng luôn được giữ đỏ, cho ngọn lửa chỉ cần thổi là bùng sáng lên khi có khách đến nhà.

Khi gia đình có việc, những chiếc chiếu trắng, chiếu hoa sẽ được trải ra gian đình gar dành cho khách nam, sát vách gian đình ôk là chiếu dành cho phụ nữ.

Thềm trước cửa chính luôn có hai cột thấp, thường được tạc hình chiếc nổi đồng hay chiếc gùi, dùng làm nơi buộc voi hay buộc ngựa của khách. Tuy nhiên, chiếc đà ở đầu hồi hoặc đà ngăn cách giữa đình gar và đình ôk được khắc chạm hình các con vật như rùa, kỳ đà, sóc, vắng trắng khuyết. Hai chiếc cột kmeh cũng là nơi các nghệ nhân thỏa chí khoe tài, có khi là chạm nổi hình một con kỳ đà lớn suốt dọc thân cột, hoặc có khi là con rùa; hoặc có thể là những hình vẽ đen trắng.

Nhà dài Êđê thường dựng trên đôi tháp nên chỉ cao hơn mặt đất chừng hơn 1 m, do đó dưới gầm sàn không bao giờ nuôi gia súc. Gà nuôi trong những chiếc lồng đặt trên hiên nhà hoặc dưới gầm sàn. Điều này khác với người J'rai có chung ngữ hệ Nam Đảo. Người J'rai với tập quán chọn địa điểm cư trú gần kề sông nước (sông Ayun Pa, sông Ba, sông Sa Thầy...) nên các cột nhà thường có độ cao hơn nhà Êđê, gần như lênh khênh trên hệ thống những cây gỗ nhỏ.

Bến nước có thể là một bến sông, một con suối, một mỏ nước không gần cũng không xa lắm nơi cư trú (để những người phụ nữ không mỗi vai mỗi ngày gùi nước trong những trái bầu đen nhánh về nhà dài dùng cho sinh hoạt). Buôn hay bến nước thường được gọi theo tên của người tìm đất lập buôn (*Pô pin ea*, *Pô elăn*) và được truyền từ đời nay sang đời khác theo dòng nữ.

Nhà dài Êđê ngày nay gần như không còn vì theo năm tháng không còn rừng để lấy gỗ thay thế những cột hay vách hư hỏng, thậm chí không còn tranh để lợp mái. Mái được thay dần từ ngói đến tôn. Tiếp tới lại được thay bằng nhà xây. Nhưng cũng có những buôn làm nhà sàn bằng vật liệu bền vững như ở buôn Jun (xã Liên Sơn Lắc), buôn Drao (xã Cư Mgar).

May thay, sau năm 2005, công chiêng Tây Nguyên được UNESCO vinh danh là di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại, ở nhiều buôn người dân dựng lại nhà sàn, như ở buôn Akô Đông (phường Buôn Ma Thuột)... Dù không còn đủ điều kiện dựng nhà dài như trước nhưng kiến trúc ngôi nhà sàn Êđê với những đặc trưng riêng vẫn được gìn giữ...

Vẻ đẹp của kiến trúc nhà dài Êđê luôn kiêu hãnh cùng nắng gió cao nguyên.

“SẮC THU” và tình

Thùy Thảo

Buổi ra mắt tập thơ “Sắc Thu” mới đây của tác giả Trần Thị Minh Chánh là cuộc hội ngộ giàu cảm xúc. Ở đó, bên cạnh bạn văn, bạn thơ, còn có những đồng đội năm xưa, những người từng cùng chị đi qua lửa đạn chiến tranh. Không khí ấm áp khiến buổi ra mắt trở thành một kỷ niệm khó quên.

Từ chiến trường, nghị trường đến thơ văn

Tác giả Trần Thị Minh Chánh từng là một trong số rất hiếm nữ bí thư xã trong kháng chiến. Tuổi xuân của chị gắn với lửa đạn, với những cuộc họp chi bộ ngay giữa tầm bom đạn. Sau ngày thống nhất, chị tiếp tục dẫn thân trên hành trình mới là Chủ tịch Hội Liên hiệp Phụ nữ (LHPN) tỉnh Phú Yên, Trưởng Ban Dân vận Tỉnh ủy, Phó Chủ nhiệm Ủy ban Các vấn đề xã hội của Quốc hội... Hành trình ấy kết tinh trong tập thơ giản dị mà sâu lắng “Sắc Thu”, sau tuyển tập “Biển chiều” (2022).

Từ ngôn ngữ nghị trường chặt chẽ đến ngôn ngữ thi ca giàu rung cảm, Trần Thị Minh Chánh (bút danh Lan Ngọc) khiến nhiều người bất ngờ. “Sắc Thu” là khoảng lặng đầy nhân văn, như lời tự sự sau hành trình dài cống hiến. Theo nhận xét của nhiều người, thơ chị trong sáng, nhẹ nhàng như chính con người chị. Đó là nỗi niềm của người phụ nữ từng đi qua chiến tranh, qua thăng trầm đời sống để tìm về nơi bình yên của tâm hồn.

81 bài thơ, 81 tiếng lòng, đa cung bậc cảm xúc, soi chiếu giữa mùa thu thiên

hiên và mùa thu lòng người. *lớn như vắng trăng mười*... *trăng đang vắt vẻo ngơ*... *đầu*), hay: *Và thu hồi! nhậ*... *đủ Khi chuyện xưa chỉ cò*... (Nợ cả trong mơ).

Mùa thu là sợi chỉ đỏ xuyên suốt tập thơ: không chỉ là sắc lá, còn là hoài niệm tuổi trẻ tranh và khắc khoải nhân sinh. Nhà thơ Huỳnh Văn Quý, Phó Chủ tịch phụ trách học Nghệ thuật tỉnh Phú Yên nhận xét: “Trong thơ của chị, không chỉ là mùa của đất mà là mùa của lòng người”.

Đúng vậy, sắc thu trong thơ Trần Thị Minh Chánh chỉ là màu vàng của lá rụng, là sự lắng đọng của một đời đã trải đủ bão đông. Chị Minh Chánh vừa có sự thanh thản, vừa có sự thanh thản, chị, ta thấy một khoảng lặng nơi những chiêm nghiệm thời khói lửa chiến tranh mà không lên giọng phàn nàn, giận dỗi đời thường: *Còn ta đang hạnh phúc/ Chẳng ai đó đổi thay/ Có rồi mất*... *từng có/ Trong ngọt ngào*... *chưa cay...* (Tự sự). Hay như đây triết lý, mà bao dung đời: *Quên thì thiếu, nhớ thì*... *vui được mất sao vừa lòng*... *bây giờ*); *Tháng sáu về xin*... *ta/ Câu thơ hờn ghen mùa*... *trở* (Thương màu hoa ph

Hồn hậu tình đất, tình người

Theo nhà thơ Hương T. Trung tâm UNESCO Ng chương Việt Nam, thơ T

Tập bút

Trần Văn Thiên

Đi qua những ngày mưa lũ, lòng ai cũng râm ran đợi nắng về. Đó là cái nắng cuối thu mỏng vàng, thanh mảnh, hừng lên trên những nếp nhà in bóng bể dâu. Màu nắng sau mưa bao giờ cũng thấp lè tè giữa lòng người niềm ấm áp thân thuộc. Từng vạt nắng la đà chao động theo bóng lá, như thăm gửi thông điệp rằng giông gió đã đi qua, bao áp ủ, hoài vọng lại ngời xanh trong mắt người. Ai đó nhìn ra khung cửa sổ, một thoáng nao lòng khi bắt gặp cả đất trời như đang hân hoan trong miền hoa nắng dịu vợi. Từ sâu thẳm chợt ngân rung một nỗi xuyên xao không thể gọi thành tên.

Tôi thích được ngắm nhìn khoảnh khắc nắng rọi qua mái ngói rêu phai. Những hàng ngói cũ xám bạc bỗng trải vàng sắc nắng. Nắng nghiêng nghiêng tô vàng đôi cánh bầy chim sẽ gọi nhau trên mái ngói. Nắng hong khô bao ngấn rêu mùa cũ, từng dải đan cài lên bức tường gạch loang lổ

Những

trước hàng hiên. Nắng hắt hắt, chín mùa thu, ủ dầy hắt hắt, túi gió, đổ tràn sóng sánh nước vương những cánh hoa ngân. Từng ô cửa mở chầm chậm, góc nhà, xua đi hết ảm đạm, tối còn lưu lại ngày mưa, chầm chậm bay lên nhàn nhàn, tựa một áng thơ dạt dào đồng nội.

Tôi như thấy mình đã đi qua những ngã đường được nắng tưới ươm. Về lại thuở lên mười, một bóng mây trời giữ gìn, một bông hoa thơm ngát, đất mẹ. Lòng nhận ra, dẫu mười hay tấc đã chớm nở ở một bến đỗ hay khao khát bao bên trời mới lạ, sực chỉ thấy yên lòng và hạ gục dưới mảnh trời khỏa lấp. Được ngồi bên mẹ trong bếp, lóa những vệt nắng mờ mờ, lửa lục đục tiếng nhỏ, tí tách. Những ngày nắng rọi

"Sắc Thu" – gam màu ký ức đất, tình người

Người: Tuổi mới
Sáu/ Tình như
n tre... (Tình
t bao mùa cho
n lại trong mơ

uyên suốt tập
vật nặng, mà
ề, ký ức chiến
tình thế thái.
uốc, nguyên
ch Hội Văn
Phú Yên, tỉnh
chị, mùa thu
trời mà còn

thơ không
ng, mà còn
đời người

Thu của Trần
nỗi buồn nhẹ
thân. Đọc thơ
ặng dịu dàng,

cuộc đời, một
được chia sẻ
hò trương, cứ
đang sống, là
g trách hồn khi
còn hơn chưa
o cần lắm vị
những câu thơ
lạc quan yêu
hì thừa/ Buồn
ng ai (Ngày ấy,
n hãy cất giùm
uộn phiên trác
ượng).

hu, Giám đốc
ghiên cứu văn
Trần Thị Minh

Tác giả Trần Thị Minh Chánh, bút danh Lan Ngọc, sinh năm 1948, tại xã Hòa Định Tây, huyện Phú Hòa, tỉnh Phú Yên (nay là xã Phú Hòa 1, tỉnh Đắc Lắc). Chị đã có hai tập thơ: "Biển chiều" (2022) và "Sắc Thu" (2025) đều do NXB Hội Nhà văn ấn hành; cùng nhiều thơ in trên các báo, tạp chí, tuyển tập văn chương trong và ngoài tỉnh.

Đếm tuổi mình bằng những mùa bão sang/ Bằng những con đường cỏ bao mùa xanh úa... (Chiếc lá cuối thu).

Thơ với Trần Thị Minh Chánh không phải là cuộc chơi, cũng không phải là sự phô diễn; nó là nhu cầu tự nhiên, là tiếng lòng. Như một người đã đi xa trở về, chị viết để đối thoại với chính mình, để sẻ chia cùng bạn bè, để gửi gắm đến thế hệ sau: *Đêm rằm trăng vờ tràn tay/ Tình tiền duyên kiếp trả vay đã từng* (Chiều mưa).

Buổi ra mắt tập thơ "Sắc Thu" khép lại, nhưng dư âm còn đọng mãi. Người tham dự không chỉ nhớ về những câu thơ, mà còn nhớ về hình ảnh một người phụ nữ kiên cường năm xưa, một cán bộ tận tụy sau ngày thống nhất và một người làm thơ đầy cảm xúc hôm nay.

Với "Sắc Thu", Trần Thị Minh Chánh đã cho thấy, thơ không có tuổi, cũng không có biên giới. Dù đến muộn, nhưng thơ chị lại giàu trải nghiệm, đậm thấm ân tình. Và có lẽ, chính những vần thơ ấy sẽ còn ở lại, như một sắc thu còn mãi trong lòng bạn đọc.

Chánh "chan chứa tình đất, tình người, đặc biệt là tình quê Phú Yên".

Trong 81 bài thơ, có đến 11 bài viết riêng về Phú Yên, còn lại đều thấp thoáng bóng quê hương, mảnh đất nắng gió đã nuôi dưỡng tâm hồn chị: *Nhớ Tuy Hòa, nhớ Phú Yên!// Chiều rời phố núi đắm miền mộng xưa* (Quê hương).

Có những câu thơ về quê nhà thật mộc mạc, bình dị: *Về ghen anh, về Phú Yên quê em/ Về nơi có hoa vàng trên cỏ xanh* (Về quê em ghen anh).

Bài thơ này khơi nguồn cảm hứng cho Nghệ sĩ Nhân dân, nhạc sĩ Cao Hữu Nhạc viết nên ca khúc cùng tên.

Một trong những điểm đáng quý của "Sắc Thu" là tính giản dị trong ngôn ngữ. Không cầu kỳ, không nặng tính ước lệ, thơ chị như lời trò chuyện, như lời tâm sự. Nhưng chính sự giản dị ấy lại đủ sức chạm vào trái tim người đọc:

Ngếp nhà vàng lên sắc nắng

lặn vào trái ôi
ường quê vào
ánh trong ánh
h hoa ôi trắng
o nắng rơi vào
mốc cùng bóng
à. Bếp nhà ai
ững vật khói
của chiều thu

ang trở về trên
về ra bằng ký
uốc được làm
a vòm trời xứ
rơi vào lòng
ầu rạo rực đôi
bạc, neo mình
khát kiếm tìm
au cùng cũng
nh phúc nhất
óng quê nhà.
g gian bếp lấp
ng, nghe cúi
ếng thương.
vàng lối ngõ,

sao tôi cứ nhớ bóng mẹ đội nón lá trở về từ đồng xa. Sau lưng mẹ, nắng hừng lên giữa những tàu lá chuối phủ xanh bờ rào. Tôi ngồi trước cổng hoa vàng trông ra, thấy mẹ như mang nắng về nhuộm hồng hiên nhà buổi sớm. Rồi tranh thủ ngày nắng ráo cuối thu, mẹ giặt giũ chăn màn vắt lên phơi trước mảnh sân gạch. Mùa gió rét đã cận kề, những chiếc chăn của mẹ còn lưu lại hương nắng thơm tho. Như mới đây thôi cũng những buổi trời trong, nắng ấm như thế, mẹ thường gọi đầu cho ngoại ở vành giếng cũ sau nhà. Tôi nhớ ngoại hay mặc áo nâu sòng, mẹ ngồi phía sau, từng cử chỉ ân cần, chăm chú giữa màn hơi nước tan vào bóng nắng. Tôi không biết mẹ và ngoại đã nghĩ gì trong khoảnh khắc lặng im như thế, chỉ nhận ra một niềm ấm áp chân phương khê len lỏi vào tâm hồn tôi, và tất cả như đang an trú dưới mảnh trời của tình thương sâu đậm.

Ngoại tôi đã đi xa. Vành giếng sau nhà tua tua dương xỉ cùng rêu biếc.

Mẹ ngồi trong gian nhà của ngoại, xa xôi nhìn ra mảnh sân rơi đầy lá khô. Như ngoại vẫn thường ngồi trên cánh võng mắc bên ô cửa sổ, nhìn ra cánh đồng bằng khuâng khói nắng. Tôi nhận ra cả mẹ và ngoại tôi, những người phụ nữ quê cả đời hướng về góc nhà đông đưa cánh võng, tự trong tim luôn có một thứ ánh nắng. Ánh nắng ấy tỏa rạng vào giấc mơ viễn xứ của tôi, xua tan những cơn bão hồn độn trong lòng. Để tôi tìm thấy con đường của yêu thương, rằng đôi chân đi hết một vòng nhân gian thì cuối cùng cũng trở về bên vành nôi quê mẹ.

Sớm mai này, tôi muốn trở về ngồi bên khung cửa sổ, cạnh đáng mẹ đang xoa tóc chải đầu. Thương làm sao màu nắng sau mưa, cứ lấp lánh bao nỗi đợi trông, bao buồn vui trong vắt như thuở lòng chưa biết buồn. Giờ đây, giữa góc phố thành vắng, lòng tôi chợt tự hỏi: Nơi quê xứ sau triển miên mưa gió, những nếp nhà đã vàng lên sắc nắng hay chưa?

Huỳnh Thị Mộng Tuyền

Miền trong veo

Con về nghe tiếng mẹ ru
Gió đêm thổi rớt mù u trong vườn
Bếp nhà sột khói còn vương
Thơm miền ký ức quê hương xanh ngời.

Con đi khắp nẻo phương trời
Vẫn chưa qua hết những lời mẹ răn
Hiên nhà vắng vạc ánh trăng
Tiếng cười rớt lại trong ngân ngơ quê.

Con nghe năm tháng bộn bề
Có miền ký ức đường về mênh mông
Dừng dừng ngọn gió qua đồng
Cánh cò công nắng đem hong lỗ làng.

Con tìm nỗi nhớ miền man
Thấy mùa hoa dại vừa tàn trước đêm
Tựa vào vai mẹ thật hiền
Giấc mơ còn lại một miền trong veo...

Duy Xuân

Mẹ

Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa
(Ca dao)

Mẹ là ngọn gió ban mai,
Ru con giấc ngủ trên vai tháng ngày,
Là sương thấm giọt heo may,
Là trăng nghiêng bóng, là tay vỗ về.

Mẹ là bến nước sông quê,
Là con đò nhỏ, bộn bề gió sương.
Tóc xanh hóa trắng canh trường
Chở bao năm tháng, chở thương một đời.

Mẹ là tia nắng rạng ngời,
Ấm lòng con những khi trời sang đông.
Dầu cho năm tháng hao mòn,
Tình yêu của Mẹ mãi còn vẹn nguyên.

Con đi trăm nẻo, khắp miền
Không quên hình ảnh mái hiên quê nhà.
Bờ hiên in bóng mẹ già
Chông tre, ngồi ngóng con xa trở về.

Cả đời gắn bó chân quê
Ngón ngang lòng Mẹ, bộn bề lo toan.
Trái đời bao nỗi gian nan
Trái tim Mẹ vẫn ngập tràn yêu thương.

ĐỐI THOẠI CỎI MỎ, THẢO GỖ KHÓ KHĂN

Lê Thành

Đối thoại trực tiếp giữa chính quyền và nhân dân là kênh dân chủ hiệu quả, giúp tháo gỡ vướng mắc ngay từ cơ sở. Tại xã Phú Xuân, cuộc đối thoại đầu tiên sau khi thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp giữa UBND xã với nhân dân đã để lại dấu ấn về tinh thần cầu thị, gần dân, vì dân.

Thẳng thắn, cởi mở

Hội nghị trao đổi, đối thoại giữa UBND xã với nhân dân diễn ra trong không khí cởi mở, thẳng thắn. Lãnh đạo UBND xã ngồi cùng bà con, lắng nghe từng ý kiến, từng nỗi niềm trần trở. Những câu chuyện được nêu ra gắn chặt với đời sống thường ngày của người dân nơi đây.

Sau khi sáp nhập 3 xã Ea Púk, Ea Dăh và Phú Xuân (cũ), xã Phú Xuân mới có địa bàn rộng, dân số đông. Để bảo đảm mục tiêu tăng trưởng và giải quyết những vấn đề tồn đọng, chính quyền không thể chỉ trông vào bộ máy hành chính, mà cần sự đồng thuận, chung sức từ nhân dân. Vì vậy, tổ chức đối thoại trực tiếp được xem là “chìa khóa” để tháo gỡ vướng mắc từ cơ sở.

Mở đầu buổi đối thoại, ông Vi Văn Lanh (thôn 2) chia sẻ: “Chúng tôi sinh sống ở đây đã bao năm nhưng chưa được cấp sổ đỏ. Không có giấy tờ, bà con không thể thế chấp vay vốn ngân hàng để phát triển sản xuất. Chúng tôi mong

Ông Hoàng Bá Huynh ở thôn 2 nêu ý kiến kiến nghị. Ảnh: L. Thành

Đối thoại để tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân, để xử lý tận gốc những vấn đề bức xúc. Điều này vừa giúp hạn chế đơn thư khiếu kiện kéo dài, vừa tạo sự đồng thuận xã hội, huy động được sức mạnh toàn dân cho phát triển kinh tế - xã hội”.

Chủ tịch UBND xã Phú Xuân **Phan Tiến Thành**

chính quyền sớm hoàn tất thủ tục, giúp người dân an cư lạc nghiệp”.

Ngay sau đó, ông Hoàng Bá Huynh (thôn 2) phản ánh: “Đường liên thôn xuống cấp nghiêm trọng, mùa mưa thì lầy lội, mùa nắng bụi mù mịt. Người lớn đi làm đã khổ, trẻ con đến trường càng gian nan. Chúng tôi mong xã quan tâm đầu tư, sửa chữa để bà con bớt cơ cực”.

Còn cử tri Võ Ngọc Huệ (thôn 11) nêu nỗi lo về quy hoạch nghĩa trang: “Dân số xã sau sáp nhập tăng nhanh, các nghĩa trang cũ đều quá tải. Đây là vấn đề tâm linh, rất cần sự quan tâm kịp thời”. Tiếp đến, cử tri Hoàng Văn Hùng (thôn 3) mong địa phương có biện pháp quản lý chặt chẽ hơn với tình trạng ô nhiễm từ các lò sấy nông sản.

Hàng loạt ý kiến kiến nghị, phản ánh đúng thực trạng của một xã mới sáp nhập, được cử tri nêu lên với tinh thần xây dựng, mong mỗi chính quyền lắng nghe và tìm giải pháp tháo gỡ.

Vướng ở đâu, gỡ ở đó

Trước những băn khoăn, kiến nghị của người dân, Chủ tịch UBND xã Phú Xuân Phan Tiến Thành đã trực tiếp giải đáp cụ thể từng vấn đề. Về đất đai, ông Thành cho biết xã đã tiếp nhận 293 hồ sơ tồn đọng (từ huyện Krông Năng cũ chuyển về). Để giải quyết, xã đã thành lập Ban chỉ đạo chuyên trách, rà soát kỹ lưỡng. Đến nay, 100 hồ sơ đã đủ điều kiện, cơ bản hoàn thành thủ

tục. “Dự kiến đầu tháng 10, chúng tôi sẽ tổ chức trao sổ đỏ tập trung cho bà con. Các hồ sơ còn lại xã sẽ tiếp tục xử lý bảo đảm đúng thời gian”, ông Thành nói.

Liên quan đến giao thông, ông Thành thừa nhận đây là nhu cầu bức thiết và cam kết sẽ ưu tiên đầu tư hạ tầng cơ sở, đặc biệt là đường nông thôn và trường học. Ngoài nguồn ngân sách, xã sẽ vận động thêm nguồn vốn xã hội hóa để nâng cấp đường sá, tạo thuận lợi trong đi lại và vận chuyển nông sản của người dân.

Trước lo lắng về nghĩa trang, Chủ tịch UBND xã cho biết trong quy hoạch chung thời gian tới, địa phương sẽ bố trí quỹ đất xây dựng nghĩa trang tập trung, và quy hoạch bãi tập kết rác, bảo đảm phát triển bền vững.

Đối với ô nhiễm môi trường từ lò sấy nông sản, UBND xã sẽ thành lập đoàn kiểm tra liên ngành, yêu cầu các hộ dân ký cam kết giảm thiểu khói bụi, bảo đảm an toàn cho cộng đồng. “Chúng tôi sẽ không làm ngơ trước những phản ánh chính đáng của người dân. Việc gì khó, chính quyền sẽ cùng dân tháo gỡ”, ông Thành nhấn mạnh.

Những lời giải đáp thẳng thắn, cụ thể từ lãnh đạo xã Phú Xuân đã tạo sự đồng thuận. Nhiều cử tri bày tỏ sự tin tưởng khi thấy những kiến nghị của mình không chỉ được lắng nghe, mà còn được cam kết giải quyết đến cùng. “Chúng tôi mong những buổi đối thoại như thế này sẽ được duy trì thường xuyên, và quan trọng là những cam kết phải đi vào thực tế” - một cử tri chia sẻ.

Khi hào quang che mờ lý trí

Việt An

Liên tiếp trong thời gian gần đây, nhiều gương mặt quen thuộc trên mạng xã hội vướng vào vòng lao lý khiến dư luận không khỏi bất ngờ. Những cái tên một thời phủ sóng khắp các nền tảng như Quang Linh Vlogs, Hằng Du Mục, Hoa hậu Nguyễn Thúc Thùy Tiên, Hoàng Hường hay mới đây nhất là Ngân 98, đều từng được xem là biểu tượng cho sự thành công, nỗ lực và sức ảnh hưởng. Thế nhưng, hào quang ấy đã tắt ngấm chỉ sau một bản cáo trạng.

Nếu như Quang Linh Vlogs, Hằng Du Mục, Hoa hậu Nguyễn Thúc Thùy Tiên bị truy tố về tội lừa dối khách hàng; Hoàng Thị Hường (thường được biết đến với tên Hoàng Hường, chủ hệ sinh thái Hoàng Hường) bị điều tra về tội vi

phạm quy định về kế toán gây hậu quả nghiêm trọng; thì Võ Thị Ngọc Ngân (biệt danh Ngân 98) bị bắt về tội sản xuất, buôn bán hàng giả là thực phẩm. Họ không chỉ đánh mất sự nghiệp, danh tiếng mà còn làm tổn thương sâu sắc niềm tin của công chúng, những người từng yêu mến, ngưỡng mộ họ.

Thật trớ trêu, chính sự nổi tiếng - thứ từng giúp họ chạm tới hào quang - lại trở thành công cụ để họ phạm tội. Với hàng triệu người theo dõi, họ dễ dàng quảng bá sản phẩm, kêu gọi hợp tác, tạo dựng hình ảnh đáng tin cậy chỉ bằng vài video, vài dòng giới thiệu. Nhưng họ lại lợi dụng điều đó để “bắt tay” với doanh nghiệp nhằm quảng bá sản phẩm kém chất lượng, hoặc thậm chí trực tiếp tham gia sản xuất, kinh doanh hàng giả. Mỗi clip, mỗi câu nói tưởng chừng bình thường lại trở thành

“mồi câu” dẫn dụ hàng trăm nghìn người tiêu dùng.

Công chúng từng yêu thích sự giản dị của Quang Linh, ngưỡng mộ vẻ rạng rỡ của Thùy Tiên, hay cảm phục nghị lực của Hằng Du Mục... Nhưng sự yêu mến, cảm phục ấy giờ đã hóa thất vọng. Họ đã tự tay đánh đổi danh dự, đạo đức và cả lòng tin của công chúng để lấy lợi nhuận bất chính. Họ quên rằng, sự nổi tiếng không thể là tấm lá chắn cho hành vi sai trái, càng không thể là công cụ để hợp thức hóa cho những việc làm dối trá.

Khi người nổi tiếng vi phạm pháp luật, thiệt hại lớn nhất không nằm ở tiền bạc hay danh vọng đã mất, mà ở sự sụp đổ của niềm tin xã hội. Một khi “thần tượng” sa ngã, cảm giác thất vọng ấy không dừng ở cá nhân họ, mà lan ra cộng đồng, khiến công chúng trở

nên dè dặt, nghi ngờ hơn với mọi giá trị được tôn vinh trên mạng. Khi niềm tin bị rạn nứt, ranh giới giữa thật và giả, giữa đúng và sai cũng trở nên nhòe mờ. Đó mới là tổn thất sâu sắc nhất mà xã hội phải gánh chịu.

Và chính từ những vết nứt ấy, công chúng cũng cần nhìn lại chính mình. Những vụ việc vừa qua không chỉ là lời cảnh tỉnh cho người nổi tiếng, mà còn là bài học cho người theo dõi họ. Trong thế giới ảo, nơi mọi thứ có thể được “đánh bóng” - từ hình ảnh cá nhân đến sản phẩm quảng cáo - chỉ bằng vài thao tác, sự tỉnh táo của người xem trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Đừng dễ bị cuốn theo chiêu trò truyền thông, đừng trao đi niềm tin chỉ vì vẻ hào nhoáng bên ngoài. Bởi niềm tin là điều rất dễ mất, và một khi đã đánh mất, sẽ không dễ gì lấy lại được.

Lưu thông vào công trường

Tử thần rình rập

Hoàng Tuyết

Mặc dù đã có biển cảnh báo, nhưng không ít người điều khiển phương tiện vẫn bất chấp nguy hiểm lưu thông trên các tuyến đường đang thi công. Hành động này không chỉ đe dọa trực tiếp đến an toàn của bản thân mà còn tiềm ẩn nguy cơ gây tai nạn, cản trở tiến độ thi công của các công trình, dự án.

Ghi nhận tại công trường Dự án thành phần 3 thuộc Dự án xây dựng đường bộ cao tốc Khánh Hòa - Buôn Ma Thuột giai đoạn 1, mặc dù các nhà thầu đã có biển báo, rào chắn tạm thời và các biện pháp ngăn chặn, nhưng một lượng lớn phương tiện vẫn cố tình lưu thông qua công trường đang thi công.

Tình trạng tương tự cũng diễn ra tại Dự án Đầu tư xây dựng đường Hồ Chí Minh đoạn tránh phía Đông TP. Buôn Ma Thuột. Tại đây, nhà thầu đã đặt biển cấm tất cả các phương tiện đi vào, thậm chí đã đổ đất ngăn cản để bảo đảm an toàn thi công, nhưng các phương tiện vẫn đi vào rất đông.

Đơn cử như tại nút giao dự án này với Quốc lộ 27, dù đã có biển cảnh báo và rào chắn, nhưng một số người điều khiển phương tiện tự ý dịch chuyển hoặc phá bỏ rào chắn để đi tắt vào khu vực công trình đang trong quá trình thi công. Nghiêm trọng hơn, tại nút giao với Quốc lộ 26, đoạn qua địa bàn xã Ea Knuếc, mặc dù nhà thầu đã đổ đất cấm tất cả phương tiện đi vào để bảo đảm an toàn giao

Phương tiện tập lái đi vào khu vực công trường đang thi công. Ảnh: H. Tuyết

thông, an toàn thi công nhưng vật liệu ngăn chặn vẫn bị đào phá, tạo lối đi trái phép. Thực tế, vào giữa năm 2024, tại dự án này đã xảy ra một vụ tai nạn giao thông nghiêm trọng khiến 2 thanh niên tử vong.

Bên cạnh đó, tình trạng xe tập lái đi vào khu vực công trình đang thi công đang trở thành một vấn đề đáng lo ngại. Thực tế, các học viên trong giai đoạn tập lái thường chưa vững tay lái, khả năng xử lý tình huống khẩn cấp còn hạn chế, dễ xảy

ra hoảng loạn khi đối mặt với các tình huống phức tạp. Việc cho học viên tập lái trong môi trường công trường có nhiều vật cản, nhiều phương tiện và máy móc lớn đang hoạt động là hành động cực kỳ nguy hiểm. Đây không chỉ là trách nhiệm của người dạy lái mà còn là trách nhiệm của các cơ sở đào tạo.

Ông Nguyễn Tài Minh, Phó Giám đốc Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng công trình giao thông và nông nghiệp phát triển nông thôn tỉnh Đắk Lắk

(chủ đầu tư) cho hay, tình trạng phương tiện lưu thông vào công trình đang thi công tiềm ẩn nguy cơ cao gây mất an toàn giao thông, ảnh hưởng trực tiếp đến tính mạng người dân và có thể làm gián đoạn, chậm trễ tiến độ thi công công trình trọng điểm. Tai nạn xảy ra trên công trường không chỉ gây thiệt hại về người và tài sản mà còn khiến dự án bị đình trệ, ảnh hưởng đến công tác giải ngân vốn...

Để bảo đảm an toàn cho người dân và an toàn thi công công trình, tránh những thiệt hại không đáng có xảy ra, Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng công trình giao thông và nông nghiệp phát triển nông thôn tỉnh Đắk Lắk đã có rất nhiều văn bản gửi địa phương, công an tăng cường kiểm tra, nhắc nhở. Đồng thời giao các đơn vị thi công cắm biển báo hiệu, đèn báo hiệu, đèn chiếu sáng tại các vị trí cấm biển cấm phương tiện ra vào để người dân dễ quan sát và chấp hành.

Hỏi - đáp pháp luật

TÌM HIỂU LUẬT BẦU CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI VÀ ĐẠI BIỂU HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN(*)

(Tiếp theo)

Hỏi: Cơ quan nào có thẩm quyền giải quyết khiếu nại, tố cáo về công tác bầu cử đại biểu Quốc hội (ĐBQH); chuyển giao hồ sơ, khiếu nại, tố cáo liên quan đến người trúng cử ĐBQH cho Ủy ban Thường vụ Quốc hội?

Trả lời: Hội đồng bầu cử quốc gia có thẩm quyền giải quyết khiếu nại, tố cáo về công tác bầu cử ĐBQH; chuyển giao hồ sơ, khiếu nại, tố cáo liên quan đến người trúng cử ĐBQH cho Ủy ban Thường vụ Quốc hội (Khoản 9 Điều 15 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Có những tổ chức nào phụ trách bầu cử ở địa phương?

Trả lời: Ủy ban bầu cử ở tỉnh, thành phố, Ủy ban bầu cử ở xã, phường, đặc khu; Ban bầu cử ĐBQH, Ban bầu cử đại biểu HĐND cấp tỉnh, Ban bầu cử đại biểu HĐND cấp xã; Tổ bầu cử (Điều 21 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Ủy ban bầu cử ở tỉnh có bao nhiêu thành viên?

Trả lời: Ủy ban bầu cử ở tỉnh có từ hai mươi ba đến ba mươi bảy thành viên (Khoản 1 Điều 22 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Ủy ban bầu cử ở xã có bao nhiêu thành viên?

Trả lời: Ủy ban bầu cử ở xã có từ chín đến mười bảy thành viên (Khoản 2 Điều 22 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Cơ quan nào có thẩm quyền giải quyết khiếu nại, tố cáo việc

thực hiện công tác bầu cử ĐBQH của Ban bầu cử ĐBQH, Tổ bầu cử; khiếu nại, tố cáo về bầu cử ĐBQH do Ban bầu cử ĐBQH, Tổ bầu cử chuyển đến; khiếu nại, tố cáo về người ứng cử ĐBQH?

Trả lời: Ủy ban bầu cử ở tỉnh có nhiệm vụ giải quyết khiếu nại, tố cáo đối với việc thực hiện công tác bầu cử ĐBQH của Ban bầu cử ĐBQH, Tổ bầu cử; khiếu nại, tố cáo về bầu cử ĐBQH do Ban bầu cử ĐBQH, Tổ bầu cử chuyển đến; khiếu nại, tố cáo về người ứng cử ĐBQH (Điều h khoản 1 Điều 23 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Ban bầu cử ĐBQH có bao nhiêu thành viên?

Trả lời: Ban bầu cử ĐBQH có từ chín đến mười bảy thành viên (Khoản 1 Điều 24 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Ban bầu cử đại biểu HĐND cấp tỉnh có bao nhiêu thành viên?

Trả lời: Ban bầu cử đại biểu HĐND cấp tỉnh có từ mười một đến mười lăm thành viên (Khoản 2 Điều 24 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Tổ bầu cử có nhiệm vụ thông báo cho cử tri biết ngày bầu cử, nơi bỏ phiếu, thời gian bỏ phiếu trong thời hạn bao nhiêu ngày trước ngày bầu cử?

Trả lời: Tổ bầu cử thường xuyên thông báo cho cử tri biết ngày bầu cử, nơi bỏ phiếu, thời gian bỏ phiếu trong thời hạn 10 ngày trước ngày bầu cử (Điều d khoản 2 Điều 25 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Mỗi công dân chỉ được ghi tên vào một danh sách cử tri ở nơi nào?

Trả lời: Mỗi công dân chỉ được ghi tên vào một danh sách cử tri ở nơi mình thường trú hoặc tạm trú (Khoản 2 Điều 29 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Cử tri là người tạm trú và có thời gian đăng ký tạm trú tại địa phương trong thời gian bao lâu thì được ghi tên vào danh sách cử tri bầu ĐBQH, đại biểu HĐND cấp tỉnh ở nơi tạm trú?

Trả lời: Cử tri là người tạm trú và có thời gian đăng ký tạm trú tại địa phương chưa đủ 12 tháng được ghi tên vào danh sách cử tri để bầu ĐBQH, đại biểu HĐND cấp tỉnh ở nơi tạm trú (Khoản 3 Điều 29 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Những trường hợp nào không được ghi tên vào danh sách cử tri?

Trả lời: Người đang bị tước quyền bầu cử theo bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật; người bị kết án tử hình đang trong thời gian chờ thi hành án, người đang chấp hành hình phạt tù mà không được hưởng án treo, người mất năng lực hành vi dân sự thì không được ghi tên vào danh sách cử tri (Khoản 1 Điều 30 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Danh sách cử tri do cơ quan nào lập theo từng khu vực bỏ phiếu?

Trả lời: Danh sách cử tri do UBND cấp xã lập theo từng khu vực bỏ phiếu. (Khoản 1 Điều 31 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 83/2025/QH15).

Hỏi: Chậm nhất bao nhiêu ngày trước ngày bầu cử, cơ quan lập danh

sách cử tri niêm yết danh sách cử tri tại trụ sở UBND cấp xã và tại những địa điểm công cộng của khu vực bỏ phiếu?

Trả lời: Chậm nhất là 40 ngày trước ngày bầu cử, cơ quan lập danh sách cử tri niêm yết danh sách cử tri tại trụ sở UBND cấp xã và tại những địa điểm công cộng của khu vực bỏ phiếu, đồng thời thông báo rộng rãi danh sách cử tri và việc niêm yết để Nhân dân kiểm tra (Điều 32 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Khi phát hiện có sai sót trong danh sách cử tri thì công dân có quyền khiếu nại với cơ quan lập danh sách cử tri trong thời hạn bao nhiêu ngày?

Trả lời: Khi kiểm tra danh sách cử tri, nếu phát hiện có sai sót thì trong thời hạn 30 ngày kể từ ngày niêm yết, công dân có quyền khiếu nại với cơ quan lập danh sách cử tri (Điều 33 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

Hỏi: Trong thời hạn bao nhiêu ngày kể từ ngày nhận được khiếu nại về danh sách cử tri, cơ quan lập danh sách cử tri phải giải quyết và thông báo cho người khiếu nại biết kết quả giải quyết?

Trả lời: Trong thời hạn 05 ngày kể từ ngày nhận được khiếu nại, cơ quan lập danh sách cử tri phải giải quyết và thông báo cho người khiếu nại biết kết quả giải quyết (Điều 33 Luật Bầu cử số 85/2015/QH13).

(Còn nữa)

(*) Xem từ số Báo Đắk Lắk
Cuối tuần ra ngày 12/10/2025

BÁO VÀ PHÁT THANH, TRUYỀN HÌNH
ĐẮK LẮK VÀ SỞ TƯ PHÁP
PHỐI HỢP THỰC HIỆN

Lấy SEA Games làm bước đệm vươn tầm

Đông Nghi

Thể thao Việt Nam tiếp tục xem SEA Games là bước đệm để xây dựng, phát triển lực lượng đỉnh cao cho các đấu trường lớn hơn là ASIAD, Olympic.

Vững vàng vị thế Đông Nam Á

Chỉ còn 2 tháng nữa, ngọn lửa SEA Games 33 sẽ chính thức bùng cháy tại Thái Lan. Trong khi nước chủ nhà tất bật hoàn thiện những khâu cuối cùng, thể thao Việt Nam (TTVN) cũng đang tích cực chuẩn bị với tinh thần cao nhất.

Tại các trung tâm huấn luyện thể thao, các đội tuyển quốc gia đang bước vào giai đoạn sàng lọc lực lượng quan trọng. Tất cả đều hướng đến chỉ tiêu giành tối thiểu 80 Huy chương Vàng (HCV) tại SEA Games 33. TTVN xem đây như bệ phóng hướng đến đấu trường châu lục.

Để hiện thực hóa tham vọng này, khoảng 1.000 thành viên đang được rà soát, đăng ký tham dự. Đây là lực lượng tinh nhuệ giúp bảo đảm chỉ tiêu kết quả huy chương. Mỗi suất đến Thái Lan đều là một niềm hy vọng vàng, một sự đầu tư có trọng điểm.

Chuyên gia Nguyễn Hồng Minh, nguyên Vụ trưởng Thể thao thành tích cao 1 cho rằng: Cuộc chơi tại SEA Games không phải đích đến cuối cùng. Chúng ta nỗ lực giành HCV ở kỳ đại hội thể thao quan trọng của Đông Nam Á, nhưng việc tính toán lực lượng sẽ thể hiện quyết tâm vươn tới những đấu

trường đẳng cấp hơn như ASIAD hay Olympic.

Ông Nguyễn Hồng Minh nhìn nhận: “Đến lúc này, chúng ta không bỏ qua nhiệm vụ tham dự SEA Games bởi vai trò đóng góp trong sự phát triển chung của cộng đồng thể thao Đông Nam Á có ý nghĩa quan trọng. Tuy nhiên, từ khi TTVN đặt mục tiêu phấn đấu có HCV đến lúc này chúng ta đã đạt được nhiều thành tích và đứng trong 3 vị trí dẫn đầu. TTVN cần tập trung hơn vào sự phát triển các môn, nội dung trọng điểm để phát triển vươn tầm ra ngoài Đông Nam Á. Vì vậy, chúng ta cần giành thành tích tốt nhất ở nội dung Olympic và môn Olympic được thi đấu tại SEA Games”.

Bước đệm vươn tầm ASIAD

Quan điểm này cho thấy hướng đi mới cùng một tầm nhìn dài hơi của TTVN. Việc giữ vững thành tích và vị thế sân chơi khu vực là bước đệm cần thiết nhưng đó cũng là cơ hội để rà soát, đánh giá và chuẩn bị lực lượng cho những đấu trường khắc nghiệt hơn ở tầm châu lục và thế giới. Cuộc chạy đua đến SEA Games 33, vì thế, không chỉ là một cuộc đua về huy chương mà còn là một cuộc đấu trí chiến lược, một bài toán cân bằng giữa thành tích trước mắt và khát vọng vươn tầm trong tương lai.

Nhìn rộng hơn, TTVN cần tập trung đầu tư nhiều hơn nữa vào các môn Olympic. Các vận động viên thi đấu tốt tại SEA Games sẽ thêm bước đà để TTVN “tiến công” mạnh mẽ vào ASIAD, Olympic trong thời gian ngắn nhất.

Xạ thủ Trịnh Thu Vinh đang được đầu tư trọng điểm hướng đến thành tích cao tại Olympic. Ảnh: TTXVN

Đặt ra một mục tiêu cao cho ASIAD không phải là câu chuyện viễn vông. Trên thực tế, sau khi đã ở vị trí dẫn đầu của SEA Games thì việc chinh phục ASIAD là chuyện đương nhiên. Mục tiêu gấp đôi, gấp ba huy chương so với những kỳ Á vận hội trước vừa là “tầm nhìn” vừa là cơ sở để TTVN quyết liệt hơn trong các hoạt động thu hút nguồn lực xã hội. Nói đơn giản, nếu mục tiêu không lớn hơn trước bao nhiêu thì làm sao có cơ sở để huy động nguồn lực xã hội tham gia dài hạn, chấp nhận hy sinh lợi ích trước mắt để hướng đến thành công lớn ở cấp độ châu lục và cả thế giới.

Rõ ràng, để TTVN có thể vươn tầm

ASIAD, hướng đến mục tiêu tốp 50 Olympic thì đó là câu chuyện không chỉ riêng của ngành thể thao và những người làm thể thao nói riêng mà đó là bài toán của cả xã hội. Nếu như chúng ta biết kết hợp giữa các nguồn lực từ Nhà nước và xã hội, đồng thời có chiến lược đầu tư đúng, đủ và trúng thì việc cải thiện được thành tích thi đấu ở sân chơi châu lục và quốc tế sẽ chỉ là vấn đề thời gian.

Mục tiêu vươn tầm châu lục, có mặt ở tốp 50 Olympic không phải là giấc mơ xa vời nếu chúng ta có nhiều hơn những hành động quyết liệt, dũng cảm cùng hướng đi mang tính đột phá.

Gian nan đường đến vòng chung kết Asian Cup 2027

Đặng Triều

Đội tuyển Việt Nam đang đứng trước hành trình gian nan, đầy thử thách trong cuộc đua giành tấm vé vào vòng chung kết Asian Cup 2027. Dù vẫn còn cơ hội về mặt lý thuyết, song trên thực tế, tấm vé đến Ả Rập Xê Út đang dần xa tầm tay “những chiến binh sao vàng”.

Đánh mất quyền tự quyết

Trước giải đấu, khi Việt Nam vào bảng F với các đối thủ Malaysia, Nepal và Lào, giới chuyên môn tin tưởng về cơ hội đi tiếp của tuyển Việt Nam. Với việc sở hữu những cầu thủ dày dặn kinh nghiệm thi đấu quốc tế, kết hợp lực lượng trẻ tài năng cùng những thành tích ổn định trong khu vực thời gian qua, tuyển Việt Nam được đánh giá là ứng cử viên số 1 cho tấm vé đến Ả Rập Xê Út vào năm 2027.

Thế nhưng, bóng đá luôn chứa đựng nhiều bất ngờ. Sau khi có trận ra quân thắng tung tung tuyển Lào 5 - 0, tuyển

Việt Nam lại thất bại nặng nề 0 - 4 trước đội chủ nhà Malaysia. Chính trận thua này là bước ngoặt, đẩy tuyển Việt Nam vào tình thế khó khăn khi buộc phải thắng tất cả các trận còn lại.

Dù sau đó, ở lượt trận thứ ba (lượt đi) và thứ tư (lượt về) gặp Nepal, tuyển Việt Nam đã giành trọn 6 điểm, song vẫn xếp sau Malaysia khi kém đối thủ này đúng một trận thắng. Không chỉ hơn 3 điểm, tính đến trước lượt đấu thứ năm, hiệu số bàn thắng của Malaysia là +13, trong khi đó tuyển Việt Nam chỉ là +5.

Với lợi thế này, ở lượt trận khép lại vòng bảng (31/3/2026), Malaysia chỉ cần một trận hòa, thậm chí thua chủ nhà Việt Nam với cách biệt không lớn là giành quyền vào vòng chung kết. Còn trước đó, ngày 18/11/2025, Malaysia sẽ gặp đối thủ yếu nhất bảng là Nepal. Và theo giới chuyên môn, một chiến thắng là chắc chắn trong tầm tay Malaysia.

Áp lực nghẹt thở

Tình thế này đòi hỏi tuyển Việt Nam buộc phải đánh bại

chủ nhà Lào ở lượt trận thứ năm (ngày 18/11) với tỷ số nhiều nhất có thể, trước khi phải thắng Malaysia trên sân nhà. Đây là nhiệm vụ quá khó khi các chân sút tuyển Việt Nam đang đối diện với áp lực lớn, cùng hiệu suất ghi bàn thấp. Việc không tận dụng tốt cơ hội khi gặp Nepal (chỉ thắng với tổng tỷ số 4 - 1) đã đẩy tuyển Việt Nam vào tình thế bất lợi về hiệu số bàn thắng so với Malaysia. Và nếu đối thủ trực tiếp này tiếp tục ghi bàn vào lưới Nepal thì cách biệt sẽ càng khó san lấp.

Phân tích trên cho thấy, dường như cánh cửa vào vòng chung kết Asian Cup 2027 đã khép lại với tuyển Việt Nam. Tuy nhiên, hiện có thông tin FIFA và AFC đang cáo buộc Malaysia nhập tịch 7 cầu thủ không đúng quy định trong trận gặp đội tuyển Việt Nam và các trận đấu khác tại vòng loại Asian Cup 2027. Nếu sự việc được xác minh, kết quả trận lượt đi giữa Việt Nam và Malaysia đảo ngược, qua đó mở ra cơ hội vào chung kết cho

AFC ASIAN CUP
SAFARI REGION 2022
QUALIFIERS

BẢNG F

		ST	Thắng	Hoà	Thua	HS	Điểm	
1.		Malaysia	4	4	0	0	13	12
2.		Việt Nam	4	3	0	1	4	9
3.		Lào	4	1	0	3	-11	3
4.		Nepal	4	0	0	4	-6	0

Bảng xếp hạng bảng F sau vòng 4 và tuyển Việt Nam đang gặp nhiều bất lợi. Ảnh: VFF

tuyển Việt Nam.

Trong khi chờ đợi tin tốt từ FIFA, “những chiến binh sao vàng” cần thể hiện bản lĩnh, dốc

toàn lực cho hai trận đấu gặp tuyển Lào và Malaysia. Điều đó thể hiện tinh thần chiến đấu hết mình vì màu cờ sắc áo.

Thủ tục đơn giản, nhanh gọn,
chính xác là những tiện ích
mà việc ứng dụng chuyển đổi
số mang lại trong quá trình
khám, chữa bệnh tại các bệnh
viện trên địa bàn tỉnh hiện nay.

Lợi ích kép từ CHUYỂN ĐỔI SỐ trong khám, chữa bệnh

Giảm bớt thủ tục

Tại Bệnh viện Đa khoa Phú Yên, bệnh nhân không cần trình thẻ bảo hiểm y tế khi làm thủ tục khám, chữa bệnh. Quá trình chẩn đoán hình ảnh, bệnh nhân cũng không phải cầm theo hồ sơ X-quang, siêu âm... Mọi thông tin đều được truyền dữ liệu đến từng khoa và lưu trữ bằng mã QR. Anh Nguyễn Văn Định (phường Tuy Hòa) đi khám tại Bệnh viện Đa khoa Phú Yên chia sẻ: “Việc không phải mang theo giấy tờ giúp bệnh nhân và người nhà không lo giấy tờ bị bỏ quên hay mất trong quá trình di chuyển, khám bệnh. Thông tin bệnh nhân được lưu trên hệ thống cũng giúp tôi tái khám và được cấp phát thuốc nhanh hơn”.

Bác sĩ CKI Bùi Anh Hòa, Phó Giám đốc Bệnh viện Đa khoa Phú Yên cho biết: Mỗi ngày Bệnh viện Đa khoa Phú Yên khám và điều trị nội trú cho gần 1.000 bệnh nhân, chưa kể hàng nghìn bệnh nhân khám ngoại trú. Số lượng thông tin lớn nên việc chuyển đổi số giúp tiết kiệm thời gian cho cả bệnh viện và bệnh nhân. Việc lưu trữ dữ liệu bằng mã QR cũng giúp bệnh viện tuyến trên nắm rõ tình trạng bệnh sử và các loại thuốc đã dùng, từ đó điều trị hiệu quả hơn cho các bệnh nhân”.

Không riêng Bệnh viện Đa khoa Phú Yên, việc chuyển đổi số cũng được nhiều bệnh viện khác trên địa bàn tỉnh ứng dụng, mang lại tiện ích cho bệnh nhân. Ông Phạm Thanh Phong (phường Bình Kiến) tới tái khám tại Bệnh viện Mắt Phú Yên chia sẻ: “Mắt tôi không nhìn rõ nên mỗi lần đi

khám bệnh, con cháu phải đi cùng để cầm giúp giấy tờ cần thiết và hoàn tất các thủ tục. Từ khi bệnh viện triển khai bệnh án điện tử, tôi có thể một mình đến bệnh viện, rồi được hướng dẫn lấy số tự động, dùng vân tay để quét kết quả khám chữa bệnh mà không cần đem theo bất kỳ giấy tờ gì. Khám xong, tôi chỉ cần gọi về nhà là các con chuyển khoản thanh toán”.

Sau khi khám, thông tin người bệnh sẽ được lưu trữ vào hệ thống làm cơ sở dữ liệu cho việc chẩn đoán bệnh. Ảnh: CTV

Thông tin của bệnh nhân được tích hợp ngay vào hệ thống máy tính trong quy trình khám, chữa bệnh. Ảnh: B. Văn

Tối ưu hóa quy trình

Tại Khoa Tim mạch - Lão học của Bệnh viện Đa khoa Phú Yên, trước đây bác sĩ phải chờ bệnh nhân mang các hình ảnh đến mới có cơ sở để khám và chẩn đoán bệnh. Nay, ngay sau khi có hình ảnh lâm sàng, Khoa Chẩn đoán hình ảnh gửi trực tiếp lên hệ thống lưu trữ, bác sĩ Khoa Tim mạch - Lão học cũng như các khoa khác chỉ cần tải về phân tích và đưa

ra hướng điều trị.

Bác sĩ Phạm Xuân Ánh (Khoa Tim mạch - Lão học) cho hay: “Phần mềm số hỗ trợ đắc lực cho bác sĩ trong quá trình khám và chẩn đoán bệnh. Trước đây, chúng tôi mất nhiều thời gian để hỏi bệnh nhân dùng thuốc gì, phản ứng với loại thuốc nào... Với các loại phim chụp, bệnh nhân thường không giữ được nên đôi khi phải làm lại quy trình

từ đầu. Nay có phần mềm, bác sĩ chỉ cần tra cứu là biết rõ tiền sử bệnh của bệnh nhân, cũng như cơ sở dữ liệu so sánh quá trình bệnh tiến triển như thế nào. Từ đó sớm đưa ra quyết định áp dụng phác đồ điều trị cũ hay thay mới”.

Tại Phòng Điện tim ở Bệnh viện Mắt Phú Yên, bệnh nhân sau khi được khám, kết quả trực tiếp vô phần mềm máy tính mà không cần qua bước scan lại như trước kia. Muốn in biểu đồ điện tim, bác sĩ chỉ cần quét mã bệnh nhân bằng máy quét ở ngay bên cạnh. Theo bác sĩ CKI Huỳnh Phúc Nhĩ, Giám đốc Bệnh viện Mắt

Phú Yên, không riêng Phòng Điện tim, mà các khoa, phòng khác tại bệnh viện đều ứng dụng chuyển đổi số một cách đồng bộ. Điều này có ý nghĩa rất lớn với bệnh viện nói riêng và ngành Y tế nói chung trong việc cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho nhân dân và tối ưu hóa các quy trình, thủ tục khám, chữa bệnh. Cả bệnh nhân và nhân viên y tế đều được hưởng lợi từ chuyển đổi số y tế, không chỉ lợi về mặt thời gian mà quan trọng nhất là đưa ra kết quả chẩn đoán nhanh với độ chính xác cao hơn từ thông tin lưu trữ về quá trình điều trị của người bệnh.

Câu chuyện cuộc sống

Khoảng lặng tình thân!

Văn Thành

Ở phường Tân Lập, có một người phụ nữ mang nhiều bất hạnh. Năm 18 tuổi, chị kết hôn, tin rằng cuộc sống hôn nhân sẽ êm đềm hạnh phúc như thuở ban sơ. Thế nhưng, hơn 20 năm chung sống cũng là chừng ấy thời gian chị phải gánh chịu những lời mạt sát, những trận đòn roi vô cớ từ người chồng đầu ấp tay gối.

Chồng chị có thân hình vạm vỡ, khỏe mạnh nhưng lại lười lao động. Công việc nào cũng chỉ gần bó được thời gian ngắn rồi bỏ dở. Khi người thuê hỏi lý do, anh ta viện đủ cớ, thậm chí còn gắt gỏng, chửi bới.

Nhiều năm qua, một mình chị phải

đi làm thuê, làm mướn để gồng gánh cả gia đình. Nguồn thu nhập ít ỏi, trong khi cả ba người con đều đang ở độ tuổi ăn học nên cuộc sống của họ luôn túng thiếu. Còn chồng chị, khi nổi hứng mới đi làm, và tiền kiếm được bao nhiêu thì dành hết cho ăn nhậu, mua chim cảnh. Mỗi khi say, anh lại trở về với tiếng quát tháo, mắng nhiếc thậm tệ, rồi bạo hành vợ con. Có lúc tuyệt vọng, chị từng nghĩ đến chuyện ly hôn. Nhưng rồi nghĩ đến con, đến cha mẹ già, chị lại chọn cách nhẫn nhịn, cam chịu.

Đau đớn thay, cách đây hai năm, trong một lần đi khám, chị phát hiện mình mắc căn bệnh ung thư quái ác. Chi phí điều trị lên tới hàng trăm triệu đồng nhưng cơ hội sống chẳng còn

nhiều. Chị suy sụp, khóc nhiều, mong muốn được chồng động viên, sẻ chia nhưng anh vẫn dửng dưng, như thể chuyện ấy chẳng liên quan đến mình.

Khi chị đổ bệnh, thay vì đi làm kiếm tiền chăm sóc, lo thuốc thang cho vợ, anh lại mua đủ loại chim cảnh thả vào chiếc lồng aviary (chuồng chim lớn) mà anh ta tâm huyết xây dựng, lắp ráp. Tuyệt nhiên, không hề nghĩ đến người vợ đang ngày một héo hon vì bệnh tật.

Trong chiếc lồng chim rộng hơn 10 m² có 20 con chào mào, vài con chim sáo trị giá khoảng 5 triệu đồng đang ríu rít, râm ran. Trong nhà còn có thêm 3 lồng chim treo ngay trên tường phòng khách còn chị thì gầy yếu nằm lặng lẽ với hơi thở mong manh ở dưới nền nhà.

Tiếng hót rộn ràng của đàn chim dường như át đi cả tiếng thở yếu ớt trong căn nhà nhỏ. Anh còn có ý định muốn mua một chiếc điện thoại chỉ để chụp hình, quay phim chim cho đẹp!

Số tiền anh bỏ ra để mua chim, mua điện thoại để đầu tư cho thú vui riêng có thể chẳng lớn, nhưng trong hoàn cảnh người vợ đang lịm dần vì bệnh tật, nó đã phơi bày một sự vô tâm đến xót xa, là biểu hiện tận cùng của dửng dưng, lạnh lùng đến rợn người.

Khi con người dễ bị cuốn vào những thú vui riêng, dần đánh mất đi sự thương yêu và sẻ chia, trở nên vô cảm trước nỗi đau của người thân thì dù có trăm con chim hót, cuộc đời vẫn là một khung lồng chật hẹp...

Những bông hoa của núi rừng

Phụ nữ các dân tộc thiểu số vùng duyên hải Nam Trung Bộ và Tây Nguyên như: Êđê, M'ông, Ba Na, J'rai, Gié Triêng, Xê Đăng, Brâu, Rơ Măm, Hrê, Ca Dong, Cor... không chỉ sở hữu vẻ đẹp riêng có mang đậm dấu ấn của núi rừng mà còn rất khéo tay, tài hoa. Sự khéo tay này không chỉ thể hiện kỹ năng cá nhân mà còn là truyền thống văn hóa, góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc dân tộc.

Quang Vinh (thực hiện)

Với đôi bàn tay khéo léo, các chị em là người giữ gìn nghề dệt truyền thống của dân tộc.

Cùng chồng nuôi con giỏi, dạy con ngoan.

Gửi nước từ bến nước đầu nguồn về chuẩn bị cho lễ hội của buôn làng.

Giữ ấm bếp lửa gia đình.

Vẻ đẹp của thiếu nữ Hrê.

Phụ nữ Thái trang trí cây nêu của làng trong dịp lễ hội.

Phụ nữ tham gia dựng nhà rông truyền thống.